

Andrzej Chodyński

prof. dr hab., Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego
ORCID: 0000-0003-4962-5143

Bezpieczeństwo w zarządzaniu publicznym. Wprowadzenie

W literaturze przedmiotu dyskutowane są związki między bezpieczeństwem publicznym a bezpieczeństwem wewnętrznym. Rozpatrywane są różne warianty, w których: 1) bezpieczeństwo wewnętrzne i bezpieczeństwo publiczne są traktowane jako odrębne, równorzędne kategorie; 2) bezpieczeństwo publiczne stanowi jedną z subkategorii w ramach bezpieczeństwa wewnętrznego lub 3) wyodrębnia się bezpieczeństwo wewnętrzne jako jedną z kategorii bezpieczeństwa narodowego, bez wymieniając bezpieczeństwa publicznego jako odrębnej kategorii¹.

Bezpieczeństwo publiczne odnosi się do ochrony porządku prawnego, dotyczy także życia i zdrowia obywateli oraz majątku narodowego. Wiąże się ono z brakiem zagrożenia dla funkcjonowania państwa przy możliwości realizacji interesów organizacji państwowych, z uwzględnieniem normalnego i swobodnego rozwoju². Rozpatrując bezpieczeństwo publiczne jako element zarządzania publicznego, wskazuje się, że zagrożenia tego bezpieczeństwa mogą mieć różny charakter: działań aspołecznych, zagrożeń cywilizacyjnych czy naturalnych, opisanych w *Obszarach zarządzania publicznego*³. Struktura treści tej publikacji wskazuje, że poszczególne

¹ P. Łubiński, *Bezpieczeństwo publiczne jako element bezpieczeństwa wewnętrznego – kategoryzacja, uwarunkowania, zależności*, [w:] *Współczesne uwarunkowania zarządzania bezpieczeństwem wewnętrznym państwa*, red. nauk. J. Falecki, R. Kocharczyk, P. Sowizdraniuk, Szkoła Policji w Katowicach, Katowice 2018, s. 113–129.

² K. Grosicka, L. Grosicki, P. Grosicki, *Organizacja i kierowanie instytucjami bezpieczeństwa wewnętrznego państwa*, Typografia Pułtusk–Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Pułtusk–Warszawa 2013, s. 23.

³ A. Kożuch, B. Kożuch, Ł. Sułkowski, E. Bogacz-Wojtanowska, M. Lewandowski, K. Sienkiewicz-Małjurek, A. Szczudlińska-Kanoś, S. Jung-Konstanty, *Obszary zarządzania publicznego*, Instytut Spraw

obszary dotyczące współczesnego zarządzania publicznego mogą dotyczyć: jednostek samorządu terytorialnego, szkolnictwa wyższego, systemów oświaty, kultury, ochrony zdrowia, czy zarządzania bezpieczeństwem publicznym. W tym ostatnim przypadku odniesiono się do zagrożeń cywilizacyjnych, a także do polityk: społecznej, regionalnej, kryminalnej oraz zarządzania kryzysowego.

W nawiązaniu do zarządzania kulturą, mając na uwadze oddziaływanie na poziom bezpieczeństwa publicznego, warto zwrócić uwagę na pojęcie przemysłu kreatywnego, który wykorzystuje kreatywność i przedsiębiorczość. Sektory kreatywne obejmują: reklamę, architekturę, sztukę i antyki, rękodzieło, ale także *design*, modę, muzykę, sztuki wizualne i performatywne. Dodatkowo w ich skład wchodzi: wydawnictwa, radio i telewizja, wideo, film i fotografia, a także oprogramowanie i usługi komputerowe. Według różnych opracowań sektor kreatywny obejmuje: główne dziedziny kultury (w tym muzea, biblioteki i archiwa), przemysł kultury (w tym filmy i wideo, radio i telewizję, gry wideo, muzykę, książki i prasę), przemysły kreatywne (*design* dotyczący mody, wnętrza i wzornictwa przemysłowego, architekturę i reklamę) oraz przemysły pokrewne (nowe technologie, PC, odtwarzacze MP3, telefony komórkowe itd.)⁴. W szczególności nowe technologie mogą być wykorzystywane w podnoszeniu poziomu bezpieczeństwa publicznego.

W tym numerze kwartalnika „Bezpieczeństwo. Teoria i Praktyka” odniesiono się do działań przedsiębiorczych i innowacyjnych w zarządzaniu bezpieczeństwem publicznym, podkreślając rolę państwa na rzecz innowacyjności zarówno sektorów przemysłowych (w tym regulowanych), jak i sektorów kreatywnych.

W literaturze przedmiotu rozpatrywane jest pojęcie publicznego zarządzania kryzysowego, które wiąże się z przeciwdziałaniem zagrożeniom, przygotowaniem się na wypadek ich wystąpienia, a także utrzymaniem lub przywracaniem stanu stabilizacji przy minimalizacji potencjalnych zagrożeń oraz sprawnym i skutecznym działaniu w sytuacji gdy te zagrożenia wystąpią⁵. Na zapewnienie ciągłości usług publicznych w kontekście publicznego zarządzania kryzysowego zarówno w aspekcie bezpieczeństwa indywidualnego, jak i społeczności lokalnej, przy utrzymaniu komfortu społecznego, nakierowana jest logistyka społeczna. Kolejność istotności tych usług jest następująca: dla życia i zdrowia, dla stabilności życia publicznego i wreszcie dla komfortu mieszkańców⁶.

W numerze zawarto artykuły odnoszące się do różnych aspektów bezpieczeństwa publicznego, w tym do problematyki miast, logistycznych uwarunkowań zarządzania kryzysowego, ochrony ludności, bezpieczeństwa żywnościowego, a także aspektów funkcjonowania administracji na poziomie krajowym i zarządzania informacją przez instytucje publiczne w czasie pandemii.

Podniesiono kwestie związane ze szkoleniem w siłach zbrojnych, rolą grup dyspozycyjnych czy funkcjonowaniem służb ratowniczych. Doświadczenia

Publicznych Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2016, s. 122–136.

⁴ A. Grzybowska, A. Ertman, *Innowacje w sektorach kreatywnych i sektorze przemysłowym*, „Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa” 2017, nr 9, s. 92–105.

⁵ M. Kisilowski, *Zarządzanie kryzysowe w zarządzaniu publicznym*, Wydział Zarządzania – Politechnika Warszawska, Warszawa 2019, s. 123.

⁶ A. Kosieradzka, G. Kunikowski, K. Rostek, J. Zawila-Niedzwiedzki, *Planowanie cywilne i ratownictwo w publicznym zarządzaniu kryzysowym*, „Przegląd Organizacji” 2018, nr 11, s. 49–59.

międzynarodowe przywołano w kontekście walki z terroryzmem i przestępczością narkotykową.

Prezentowane treści w znacznej części akcentują podejście zarządcze. Z jednej strony rozwój zarządzania bezpieczeństwem jest przyspieszany występującymi zagrożeniami, wywołanymi m.in. pandemią. Z drugiej strony do zarządzania bezpieczeństwem może być wykorzystany dorobek odnoszony dotąd głównie do organizacji komercyjnych. Analiza literatury wskazuje np. na znaczenie tworzenia modeli biznesu dla sektora publicznego oraz organizacji publicznych. W sektorze publicznym na plan pierwszy modelu biznesu wysuwa się wartość, a dalej: współpraca z interesariuszami, zaufanie i budowanie sieci⁷. W numerze podniesiono kwestie wpływu państwa na rozwój powiązań między organizacjami o charakterze klastrow. Tematyka ta jest szeroko opisywana w literaturze z zakresu zarządzania. Klastry są często kojarzone z zarządzaniem na poziomie lokalnym i są rozpatrywane m.in. w ramach tworzenia powiązań sieciowych, także z punktu widzenia procesów tworzenia tych powiązań.

Powiązania mogą mieć zróżnicowany charakter: z występującym podmiotem centralnym lub bez podmiotu centralnego sieci. W przypadku sytuacji zagrożeń, np. naturalnych, powiązania sieciowe mogą wykorzystywać pozycję centralną podmiotu dysponującego największymi zasobami, jakimi są m.in. duże przedsiębiorstwa połączone siecią współpracy z poddostawcami oraz innymi partnerami. Taka sieć ulega wzmocnieniu ze względu na zagrożenie⁸. Jest to nowe pole do badań teoretycznych w zakresie zarządzania bezpieczeństwem.

Kolejnym obszarem rozwijanym w obszarze zarządzania bezpieczeństwem jest wykorzystanie najlepszych praktyk. Tematyka ta ma umocowanie w zakresie podstaw teoretycznych nauk o zarządzaniu odnośnie procedur i rutyn organizacyjnych. W przypadku problematyki bezpieczeństwa tworzone są np. odpowiednie repozytoria dobrych praktyk⁹.

W sektorze publicznym wykorzystuje się zarządzanie projektami. Największymi beneficjentami funduszy europejskich w Polsce są jednostki samorządu terytorialnego. Zwraca się uwagę, że projekty realizowane w sektorze publicznym muszą być inaczej zarządzane niż w sektorze prywatnym, ponieważ mają one innych interesariuszy, podlegają wpływom politycznym i kontroli medialnej¹⁰. W numerze zaprezentowano m.in. poglądy dotyczące analiz projektowych w działaniach

⁷ P. Wiśniewski, *Poza głównym nurtem – wpływ krytyki kapitalizmu na teorie zarządzania*, [w:] *Zarządzanie, organizacje i organizowanie – przegląd perspektyw teoretycznych*, red. nauk. K. Klincewicz, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2016, s. 404–417.

⁸ Zjawisko to proponuję określić mianem chelatacji, nawiązując do reakcji chemicznej tworzenia chelatu, jako kompleksowego związku chemicznego, którego cząsteczka składa się ze struktury ligandu oraz jonu centralnego połączonego z tą strukturą kilkoma wiązaniami. Pojawienie się kilku wiązań odpowiada szerszemu powiązaniu podmiotu centralnego, np. dużego podmiotu gospodarczego, z uczestnikami sieci w sytuacji zagrożenia. W tworzeniu powiązań wykorzystuje się różne zasoby materialne i niematerialne, także *ad hoc*.

⁹ A. Kosieradzka, J. Smagowicz, M. Wiśniewski, *Koncepcja repozytorium dobrych praktyk wykorzystywanych w publicznym zarządzaniu kryzysowym*, „Przegląd Organizacji” 2019, nr 7, s. 46–56.

¹⁰ G. Praweńska-Skrzypek, B. Jałocha, *Projektyzacja sektora publicznego w Polsce – implikacje dla organizacji samorządu terytorialnego*, „Zarządzanie Publiczne” 2014, nr 3, s. 273–284.

administracji publicznej. Przykładowe efekty zarządzania projektami to: Wielki Mur Chiński, piramidy, Akropol w Atenach, katedry, mosty, lądowanie człowieka na księżycu, ale także wykorzystanie dorobku projektów wojskowych, jak np. Projekt Manhattan (opracowanie bomby atomowej) czy nowe systemy uzbrojenia¹¹.

W rozwiązaniach dotyczących zarządzania bezpieczeństwem dyskutowana jest granica między zainteresowaniami nauk o zarządzaniu i jakości oraz naukami o bezpieczeństwie. Równocześnie obserwuje się wzajemne przenikanie się dorobku obu tych dyscyplin. W szczególności z punktu widzenia praktycznego ważne jest wykorzystanie dorobku odnośnie metod i technik zarządzania w celu osiągnięcia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa. W numerze prezentowany jest tekst, wskazujący na miejsce zarządzania w kontekście interdyscyplinarności bezpieczeństwa.

Dyskusja o problematyce zarządzania bezpieczeństwem powinna wspierać zainteresowania badawcze w tym zakresie, powodując odejście od traktowania tych zagadnień jako obszaru niszowego w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości.

¹¹ *Nowoczesne zarządzanie projektami*, red. nauk. M. Trocki, PWE, Warszawa 2012, s. 55–57.